

Vizi László
(1934–2008)

Vizi László személyében azt az ember vesztítettük el, aki könyvtárunk meghatározó egyénisége, az alapító, a „Főnök” volt, akinek az élete volt a körmendi városi könyvtár. Ott bábáskodott mind a városi könyvtár, mind a községi könyvtárak megalakulásánál, tevékenysége végigkísérte a népkönyvtári hálózat kialakulásától kezdve az együttműködési megállapodáson alapuló ellátórendszeri szolgáltatást.

Szombathelyen született 1934. május 22-én. 1952. október 1-jén az akkor 18 éves fiatalembert a könyv- és olvasásszeretete miatt bízták meg, hogy szervezze meg a Körmendi Járási Könyvtárat. A Faludi Ferenc Könyvtár jogelődje 1952. november 16-án nyitotta meg kapuit. 196 kötetes állománnyal. Vizi László 41 évig volt igazgatója ennek az intézménynek. Vezetése alatt szinte a nulláról indulva egy korszerűen szervezett, jó szakmai színvonalon működő intézményt hozott létre. Ő az az ember volt, aki munka mellett szerezte meg a szakmai végzettséget, és a mai értelemben vett egész életen át tartó tanulást valósította meg.

Hosszú könyvtárosi pályafutása során mindig az olvasók, a könyvtárhasználók, Körmend város lakossága és a volt járás minél jobb, magasabb szintű könyvtári ellátását, információs igényének kielégítését tekintette fő feladatának.

Olyan mai értelemben vett marketing és menedzser tevékenységet folytatott, amellyel messze megelőzte korát: például a könyvtár szolgáltatásainak reklámozása az utcán, autóbuszokon, szóróanyagok készítése stb. Elindította a szétsugárzó szolgáltatást a mezőgazdasági, a pedagógiai, majd a helytörténeti irodalom rendszeres kiadásával és terjesztésével.

A legelső pályázatok megjelenésekor már felismerte a lehetőséget, hogy ez az út fogja segíteni a könyvtárat technikai eszközei megújításában, például a Soros Alapítvány által kiírt legelső pályázaton a könyvtár már korszerű másológépet nyert. Érdeklődött a napi könyvtári munkát segítő technikai berendezések, felszerelések iránt. E területen több, országosan is elismert újítása, fejlesztése volt, mint a róla elnevezett „vizigráf”.

A megyében elsőként ismerte fel és szorgalmazta a számítógép könyvtári célokra való alkalmazását. Könyvtárunkban az ilyen jellegű tevékenység az 1980-as évek közepétől kezdődött. Először az adminisztratív feladatok végzése történt számítógépen, például a szabadság nyilvántartása, majd a könyvtár tevékenységét

bemutató program készült el. A helytörténeti adatbázis építését 1989-ben kezdtük el. Utolsó, munkában töltött napjai is az Országos Műszaki és Fejlesztési Bizottságtól 1993 végén elnyert pályázat megvalósításával a könyvtár számítógépes hálózatának, s az erre épülő rendszernek a kiépítésével teltek, ezzel megalapozta a könyvtári munkafolyamatok teljes körű, számítógépen történő végzését.

Pályafutása során mindig kezdeményezője és támogatója volt az új törekvéseknek, programoknak. Vezetésével alakult meg a Könyvtári Kamara Vas Megyei Tagozata, könyvtári szakértőként is tevékenykedett. Szakmai működését végigkísérte a könyvtár minél jobb elhelyezéseért vívott küzdelem, hisz soha nem épült könyvtári célra épület a településen. Példaértékű lobbitevékenységgel sikerült elérnie, hogy a könyvtár jelenlegi épületét 1987-ben megkaphassuk, és az e célra átalakított épület megteremtette a korszerű könyvtári szolgáltatás hosszú távú feltételeit. Az átalakítás érdekében megmozdult az egész város, összefogott a helyi vezetés, üzemek, vállalatok, határőrség, iskolák, szinte mindenki felajánlotta segítségét. Ez elsősorban az ő személyének az általa irányított intézmény tevékenységének elismerése volt.

Nyugdíjba vonulása után mindig figyelemmel kísérte a könyvtár tevékenységét, sokszor segített bölcs és hasznos tanácsaival. A „Főnökből” Laci bácsi lett, aki bölcs nagypapaként ott volt, amikor szükség volt rá.

Figyelmet szentelt a könyvtár helytörténeti gyűjteménye kialakításának. Már a '60-as években felismerte a fotódokumentálás jelentőségét és az archívum kialakítását. Kezdeményezője és sorozatszerkesztője volt a *Körmen di Füzetek* új sorozatának. Tőle indult el a gondolat, hogy Körmend város 750 éves évfordulóját méltóképpen kell megünnepelni. Tagja volt az e célra alakult Jubileumi Emlékbizottságnak. Közreműködött az *Új Rábavidék* című lap szerkesztésében. Alapító tagja és kezdetektől 2003-ig titkára volt a Csaba József Honismereti Egyesületnek. Elindítója és szerkesztője volt az egyesület *Műhely* című sorozatának, a történelmi utcanevet megörökítő táblák készítésének, Molnár Lajos ornitológusról elnevezett utca és utcanévtábla, az 1848-as körmen di nemzetőrökről készült emlékfal állításának szorgalmazója volt.

Kevés ideje jutott a saját kutatásaira, ennek ellenére több évtizedes munkával gyűjtötte össze a *Körmen di Helytörténeti Lexikon* adatait, mely 2005-ben jelent meg az NKA Könyvtári Kollégium támogatásával.

Szombathelyi származása ellenére körmen dibb volt a körmen dieknél.

Eredményes szakmai és helytörténeti munkássága elismeréseként 1985-ben a „Munka Érdemrend Ezüst Fokozata”, 1992-ben „Körmen dért Emlékplakett”, 1995-ben „Népművelésért díj”, 1997-ben „Pável Ágoston Emlékplakett” kitüntetésben részesült. 2003-ban a Vas Megyei Honismereti Egyesület „Szülőföldemért” elismerésben részesítette.

Vizi László személyében olyan embert veszítettünk el, aki szakmai munkájában csakúgy, mint a mindennapi életben segítőkész, toleráns, következetes volt, és önmagához mindig hű maradt.

Mecsériné Doktor Rozália

Szelle Béla (1934–2008)

Szelle Béla Szinnyei-díjas könyvtáros 1934. január 20-án született Székesfehérvárott. A család a közeli Kálozon lakott, Béla itt töltötte gyermekéveit. A falusi értelmiségi család – édesapja állatorvos, édesanyja tanítónő volt – ösztönzésének megfelelően tanult, az általános iskolát falujában, a nyolcosztályos gimnáziumot pedig Fehérvárott végezte. A ciszterci rendi gimnáziumot nem sokkal érettségije előtt államosították – már József Attila Gimnáziumnak hívták, amikor érettségizett.

Édesapja példája vonzotta az állatorvosi pályára, de az '50-es évek kurzusa gyanúsnak találta, és nem vették föl az egyetemre. A frissen érettségizett fiatalember Bicskén talált állást mint járási könyvtárvezető. Hogy fogalmat alkossunk, mekkora „birodalma” volt Bélának, idézzük: „*A Népkönyvtári Központ 1952. okt. 31-én értesíti a megyei könyvtárt, hogy a bicskei járási könyvtár megnyitásához hozzájárul, kb. 3000 kötet könyvet, 1 db íróasztalt, 1 íratszekrényt, 5 széket, 1 fogast és 1 kályhát küld legkésőbb nov. 3-án.*” (Forrás: a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár honlapja.) Ahogy annyiszor lenni szokott, a feladat megtalálta emberét. Béla nem kísérletezett többé az állatorvos-tudománnyal, hanem azonnal könyvtárossá vált. 1954-ben megkezdte tanulmányait az ELTE magyar–könyvtár szakán, és innen számítva kerek ötven éven át az ELTE falai között ténykedett. Mindjárt „ott fogták” a könyvtártudományi tanszéken, ahol a 2003–2004-es tanév végéig könyvtárosok generációit tanította. Akárhány könyvtáros kollégával csak találkoztam, Szelle Béla mindenkinek Tanár Úr volt.

Szép feladatokat kapott az élettől, szerette azokat, és büszke volt rájuk. 1974-ben doktorált, szakterülete az abszolutizmus korának művelődéstörténete volt: huszonöt évvel később is szívesen, tanárosan mesélt erről a korról. Az Akadémiai Kiadó lexikonszerkesztőségének vezetőjeként számos nagy munka őrzi keze nyomát. Szívéhez igazán közel – úgy tudom – az Akadémiai Kislexikon állt. És tanított, tanított, folyamatosan tanított. Katalógizáláselméleti munkássága alapvető jelentőségű. És – mint minden igazán nagy tanár – az elméleti oktatást soha sem tudta elválasztani az emberneveléstől.

Emlékszem, már a helyettese voltam az ELTE BTK Központi Könyvtárában, és édesapámnak, aki maga is könyvtáros, el akartam büszkélkedni vele. Leültünk hármasban valahol egy sör mellé, és ő azonnal nagy, meleg szívvel magyarázta apámnak, hogy milyen a gyerek. Én pedig, a negyvenéves „gyerek” ültem csöndben kettejük között, és derűs szívvel hallgattam őket.

A fent említett feladatot, az ELTE BTK Központi Könyvtára vezetését 1990-ben kapta; a volt Politikai Főiskola könyvtárát vette át a célra. Az ideológiailag meglehetősen egyoldalú gyűjteményből ő csinált egyetemi kampuszkönyvtárat. Egyszerre volt nagyon jó értelemben konzervatív tudós és modern könyvtáros. Nevéhez

fűződik az ELMESO program. Varga Klára szavait idézve: három egyetem négy könyvtára egy alkalmi társulás keretében hozta létre ezt a szövetséget, amely lehetővé tette, hogy az akkor – mind architektúrájában, mind nyitottságában – az egyik legkorszerűbb integrált könyvtári rendszert megvásárolják. Ebbe a könyvtárba kerültem 1997-ben. Sohasem felejttem el, február volt, ő jellegzetes „favágó ingében” lent várt a kapuban. Azonnal meleg barátsággal fogadott, úgy beszélt hozzám, mintha ezer éve ismerne – pontosan úgy, ahogy édesapámmal, később az említett sör mellett. Hogy milyen biztos kézzel szerzeményezett, azt akkor fogtam fel, amikor képet kaptam a könyvtár állományáról, összevetve azt annak múltjával. Mindent és mindenkit ismert a könyves szakmában, pontosan tudta, melyik könyvben mennyi a helbecs. Zöld filctollával futotta végig az Új Könyveket – azzal jelölte be a megvásárolandókat – és a legkitűnőbb állományt építette. Bámulatos szemmel látta a szót, a betűt. Valami egyoldalas szöveget készítettem elő neki aláírásra, kicsit eltartotta magától, néztem a szemét, csak függőlegesen mozgott. Eltelt, mondjuk, öt másodperc. Visszaadta: volt benne egy elgépelés.

Nyugdíjba vonulása után egy évet mellettem maradt, mint címzetes igazgató. Remekül dolgoztunk együtt továbbra is. Természetesen ő szerzeményezett. Úgy alakult az életem, hogy el kellett jönnöm a könyvtárból. Ezzel nagyjából egyidejűleg eljött ő is. Még tanított továbbra is, de a könyvtárat már csak kívülről figyelte. Nagy szívfájdalma volt a tapasztalt átszerveződés, és az „Ajtósi-kampusz” sorsának alakulása. Úgy érzem azonban, hogy a katedrán végzett munka, a hallgatók szeretete sohasem hagyta cserben. Tragédiától sem mentes magánéleti hullámvölgy után hallgatói között találta meg feleségét. Évát; negyvenéves korában született meg fia, Béla, és három évvel később kislánya, Éva. 2005-ben lett nagy-papa, unokája, Viki bearanyozta utolsó hónapjait – amikor már a betegséggel küzdött.

Szelle Béla a legnagyobb könyvtárosok egyike volt.

Béla, köszönjük, hogy velünk voltál. Nézz vissza ránk segítő szeretettel, és súg, amikor nehéz! Isten Veled, Drága Öregem!

Csabay Károly